

El llenguatge

Frases el·líptiques

Perquè una oració sigui admissible i compleixi la seva funció de comunicació d'un pensament, cal que sigui gramaticalment correcta, cosa que comporta que sigui completa, és a dir, que no hi manqui cap dels membres de què no pot prescindir, dels que no hi poden ésser sobreentesos, i, ahirora, que sigui totalment intel·ligible, això és, sense el·lipsis que no permeti el context en què l'oració s'insereix. Sabem que el català és una llengua en què el subjecte d'una oració pot ésser no solament representat per mitjà d'un pronom personal, cosa que, si el verb és de tercera persona, ajuda poc a la seva identificació, sinó també el·líptic, és a dir, sobreentès: cal, però, que sigui sobreentès de debò, volem dir, que es pugui deduir fàcilment pel context; si no, el receptor del missatge lingüístic, dit altrament, el lector o l'oient, resta sense saber qui realitza l'acció del verb d'aquella oració. Els complements del verb, en canvi, considerats des del punt de vista que ara ens ocupa, es poden dividir en dues classes o grups: els que són susceptibles d'ésser representats o substituïts per mitjà d'un pronom feble i els que no tenen aquesta capacitat. Els primers no poden, en principi, ésser sobreentesos, encara que no en pateixi la intel·ligibilitat de la frase, car la seva omissió origina construccions gramaticalment incorrectes, que vulneren les normes de la sintaxi. En canvi, veiem que en molts casos és possible de sobreentendre els segons, talmant com és un fet normal de formar construccions amb el verb sobreentès per tal d'emfasitzar un dels seus complements.

Entre els complements verbals irreductibles a pronoms febles hi ha, especialment, certes designacions adverbials de temps, que podríem potser anomenar de concepte ampli. Observem, així, l'el·lipsi del mot temporal demà, que no admet la reducció a pronom, en la segona d'aquestes dues oracions coordinades: Va dir que vindria demà però no vindrà. Però una designació adverbial de temps com és ara a les sis, que admet la reducció pronominal, ja no pot ésser normalment sobreentesa: Ens van prometre que plegaríem a les sis però no hi pleguem mai. Notem, també, com en una oració amb dos complements de temps com a dir t d'hora el primer pot ésser sobreentès i el segon, més acostat a un complement de manera, es representa pronominalment: Ahir ens volíem llevar d'hora però no ens hi vam llevar.